

67-72-74/1
16.06.17р.

ВІДГУК

офіційного опонента **ТРЕТЬКА ВІТАЛІЯ ВІТАЛІЙОВИЧА**
на дисертацію Істоміної Катерини Юріївни
**«Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук
з міжнародних відносин в університетах Канади»,**
подану до захисту на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Розвиток світового співтовариства в перші десятиліття XXI століття характеризується швидким розширенням міжнародних зв'язків у всіх сферах життєдіяльності людства, активізацією міграційних процесів, зростанням ролі професійної підготовки фахівців у сфері міжнародних відносин як одного із найважливіших чинників поступу сучасного суспільства. У такій ситуації для кожної нації важливо забезпечити можливості для освоєння знань, формування й розвитку вмінь і навичок, які допомагають фахівцю-міжнароднику здійснювати професійну діяльність, бути ефективним учасником професійного оточення, громади, що, своєю чергою, відіграє важливу роль у забезпеченні економічного успіху та підвищенні якості життя суспільства загалом.

Сучасні процеси реформування системи вищої освіти та професійної підготовки в Україні вимагають неодмінного використання в теорії і практиці вітчизняної освіти успішного зарубіжного досвіду, його перехресних ідей.

Актуальність проведеного К. Ю. Істоміною дисертаційного дослідження не викликає сумніву і зумовлена процесом входження України до світового освітнього простору, що пов'язаний з активним впливом глобалізаційних процесів, а також традиціями та особливостями суспільно-економічного й культурно-освітнього життя нашої держави. Реалізація комплексу завдань, визначених Національною доктриною розвитку освіти, потребує всебічного вивчення процесів функціонування систем вищої освіти інших країн. З цього погляду особливої уваги заслуговує досвід Канади – країни, яка завжди була і залишається рушієм інтеграційних процесів у світі, держава з великою економічною потужністю та країна з однією із кращих у світі системою вищої освіти, заслуговує детального вивчення її теоретичного та практичного досвіду у контексті прагнення України інтегруватися у світовий освітній простір.

Необхідно відразу зазначити, що дисертаційна робота Істоміної Катерини Юріївни виконана на високому теоретичному і методологічному рівні, вирізняється своєю змістовністю, оригінальністю, неординарністю та інформаційною насиченістю, вона якісно збагачує наукові погляди щодо розв'язання проблеми професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин, обґрунтування розвитку й сутності сучасної системи професійної підготовки фахівців-міжнародників в університетах Канади, а також окреслення перспектив впровадження прогресивних ідей зарубіжного досвіду в освітній галузі України.

Дисертантка аргументовано доводить, що вивчення й аналіз педагогічних здобутків освітян Канади може стати цінним джерелом для осмислення прогресивних ідей щодо формування нової стратегії розвитку цілісної системи професійної підготовки фахівців в Україні. Отже, не має сумніву у тому, що науковий пошук Катерини Юріївни є логічним продовженням комплексних досліджень актуальних проблем професійної підготовки у контексті вищої освіти.

Рецензоване дослідження відповідає науковому напрямку кафедри іноземних мов Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми лінгвістики науково-технічного і художнього тексту, питання лінгвометодики та педагогіки» і виконане відповідно до наукової теми «Теорія і практика розвитку освітніх систем та професійної підготовки фахівців в умовах трансформаційних суспільних процесів» № 0115U000456.

Тема дослідження затверджена вченою радою Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка» (протокол № 3 від 22.04.2014) та узгоджена в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі педагогіки і психології НАПН України (протокол № 7 від 30.09.2014).

Структура роботи адекватно відображає процес і одержані результати. Висновки синхронізують кожному із завдань і забезпечуються відповідними матеріалами. Робота складається із вступу, трьох основних розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

Для розв'язання окреслених завдань дисертантка широко використала комплекс взаємопов'язаних методів дослідження. Це дозволило їй вперше в Україні отримати наукові результати, що мають важливе теоретичне і практичне значення для розвитку теорії і методики професійної освіти.

Відповідно до творчого задуму, авторка дисертації чітко сформульована науковий апарат дослідження, дібрала адекватні меті і

завданням методи наукового пошуку, здійснила ґрунтовний виклад та інтерпретацію основних результатів дослідження.

Аналіз тексту дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що авторкою послідовно реалізуються всі зазначені завдання: обґрунтовано професійну підготовку бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин як сучасну педагогічну проблему; охарактеризовано організаційно-педагогічні засади професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин в університетах Канади; виконано порівняльно-педагогічний аналіз професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин в університетах Канади та України; окреслено можливості використання прогресивних ідей та досвіду професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин Канади в умовах університетської освіти України.

Цінність рецензованого дисертаційного дослідження полягає передусім у тому, що воно містить важливі наукові результати, які суттєво збагачують вітчизняну педагогічну теорію і практику. У ньому вперше розкрито особливості професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин в університетах Канади (узгодження провінційних і федеральних освітніх та професійних стандартів; моніторинг якості освіти; автономність університетів; реалізація принципів інтернаціоналізації, гуманізації і демократизації освітнього процесу; академічна мобільність; гнучкість змісту освітніх програм; орієнтація на академічну результативність; інтегрований характер освітніх програм; розвиток науково-дослідного потенціалу університетів; співпраця між університетами та діловим сектором, сферою промисловості, урядовими та громадськими організаціями); розроблено та обґрунтовано модель професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин в університетах Канади, що охоплює цільовий, стимулювально-мотиваційний, змістовий, операційний, контрольньо-регулювальний, оцінно-результативний компоненти; на основі порівняльно-педагогічного аналізу виокремлено спільне та відмінне у досвіді Канади й України та окреслено можливості використання прогресивних ідей та досвіду Канади в умовах університетської освіти України.

Науковою новизною і практичною значущістю відзначається обґрунтування можливостей творчого використання прогресивних ідей канадського досвіду в розбудові системи професійної підготовки фахівців-міжнародників в Україні. Заслужують на увагу вчених і менеджерів освітньої галузі викладені в дисертації положення щодо вдосконалення змісту, форм і методів реалізації професійної освіти.

Положення дисертаційного дослідження та його результати є достатньо обґрунтованими. Їх достовірність забезпечується відповідно методологічною базою та методами наукового пошуку, використанням широкої бази зарубіжних джерел (356 джерела, з яких 177 – іноземною мовою), зокрема законодавчих, нормативних та аналітичних документів, статистичних матеріалів, авторських праць тощо; апробацією матеріалів дисертації у виступах на міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах; обґрунтованістю висновків. Вдало доповнюють і збагачують зміст дисертації цікаві і цінні додатки. Отже, проведене дослідження свідчить про наукову зрілість дисертантки, її здатність виявляти важливі наукові проблеми і успішно вирішувати їх. Зроблені дослідницею висновки і рекомендації мають безперечну теоретичну і практичну цінність для педагогічної науки і освітянської практики.

Повнота викладу наукових результатів відображена у 13-ти працях (з них 12 – одноосібні): 1 монографія, 5 статей у наукових фахових виданнях України; 2 – у виданнях, включених до наукометричних баз даних; 5 – у збірниках наукових праць і матеріалів конференцій.

Автореферат відображає основний зміст, структуру, головні положення та висновки дисертації. Загальний обсяг основного тексту відповідає вимогам до написання кандидатських дисертацій.

Загалом позитивно оцінюючи науковий пошук Істоміної Катерини Юрїївни, вважаємо за доцільне висловити окремі побажання та вказати на дискусійні моменти:

1. Потребують ширшої інтерпретації та аргументації теоретичні засади проблеми дослідження, зокрема теорії, концепції, принципи, які наведені в моделі професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин в університетах Канади (с. 87, рис. 2.1). Відповідно до логіки викладу матеріалу у п. 1.2. інформацію про класифікацію спеціальностей, вимоги до працевлаштування професійні обов'язки (с. 44-48), освітні програми, дисципліни (с. 58), методи навчання (с. 64-65) бакалаврів з міжнародних відносин в Канаді доцільно перенести в п. 2.1 «Особливості організації професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин в університетах Канади».

2. У п. 2.1. автор аналізує особливості організації професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин в університетах Канади, проте цей аналіз має описовий та узагальнений характер. Необхідно було подати і проаналізувати конкретні освітні програми університетів Канади, їх особливості, навчальні курси, спеціалізації, умови зарахування на програми, що б надало більшої

достовірності аналізованому контексту. Інформація у п. 2.2. про класифікацію освітніх програм потребує більш ґрунтовного висвітлення з прив'язкою до конкретних університетів Канади, можливо у додатках.

3. Розглядаючи зміст професійної підготовки майбутніх міжнародників цікаво і корисно було б дізнатися про важливість дослідницького навчання в процесі підготовки майбутніх міжнародників (організацію науково-дослідної роботи) та організацію їх самостійної роботи. Оскільки важливим та необхідним аспектом професійної підготовки майбутніх міжнародників є вивчення іноземних мов для професійного спілкування, на наш погляд, дисертація лише виграла, якби дисертантка проаналізувала окремі елементи досвіду університетів Канади щодо вивчення іноземних мов у професійній підготовці майбутніх міжнародників, а саме: які іноземні мови вивчають міжнародники, кількість кредитів, форми та методи вивчення іноземних мов, критерії оцінювання, порівняння рівнів знання іноземної мови у канадських студентів міжнародників з українськими студентами.

4. Попри детальний аналіз контрольної-регулювального (методи контролю, самоконтролю і взаємоконтролю) та оцінювально-результативного (оцінювання якості знань студентів) компонентів професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин в роботі не приділено належної уваги підсумковому контролю після завершення бакалаврської програми, а також підсумковій (дипломній) роботі.

5. У розділі 3, присвяченому компаративному аналізу моделей професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин в університетах Канади та України, варто було б розробити модель (можливо прогностичну) професійної підготовки бакалаврі-міжнародників в університетах України, за аналогією канадської моделі, представленої на с. 87 (рис. 2.1).

6. У розроблених додатках необхідно було б представити освітні програми та навчальні плани університетів Канади з професійної підготовки бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин, професійні стандарти, умови вступу, інформацію про вартість навчання тощо. Цікавою була б статистична інформація університетської освіти Канади, рейтинги університетів.

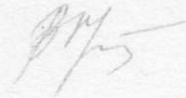
7. Для творчого використання результатів дослідження в удосконаленні організації навчального процесу професійної підготовки бакалаврів з міжнародних відносин в Україні окрім монографії доцільно було б розробити методичні рекомендації для їх впровадження в навчальний процес, а саме: спецкурс, розділи та теми окремих дисциплін.

Висловлені зауваження і побажання не є принциповими, не знижують рівень дисертаційної роботи і не впливають на її високу оцінку. Маємо всі підстави стверджувати, що дисертація Істоміної Катерини Юрїївни є самостійним завершеним дослідженням, в якому отримано науково обґрунтовані результати, що мають теоретичну та практичну значущість, є суттєвим внеском у розвиток вітчизняної педагогічної науки.

Дисертаційне дослідження «Професійна підготовка бакалаврів гуманітарних наук з міжнародних відносин в університетах Канади» за змістом, завершеністю, достовірністю отриманих результатів та науковою новизною відповідає «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (з урахуванням змін від 19.08.2015, № 656), і дає підстави для присудження його авторці Істоміній Катерині Юрїївні наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету міжнародних відносин
Хмельницького національного університету

В.В. Третько

Підпис Третька В. В. засвідчую:
Перший проректор, проректор з
науково-педагогічної та наукової роботи
Хмельницького національного університету

М. П. Войнаренко